

Op zoek naar een 'goede dood'

Lessen van natuurbegraafplaatsen

Dr. Brenda Mathijssen
Rijksuniversiteit Groningen
Brenda.mathijssen@rug.nl

Een goede dood?

waardigheid
controle
pijnbestrijding
praktische zaken
familie
Leeftijd
palliatieve zorg
Levensbeinde
Lautonomie
O euthanasie
Zorg
bewustzijn
naasten

rijksuniversiteit
groningen

Vandaag

- Waarom kiezen mensen voor natuurbegraven?
- Welke waarden spelen mee?
- Hoe werken die waarden door in andere vormen van afscheid?

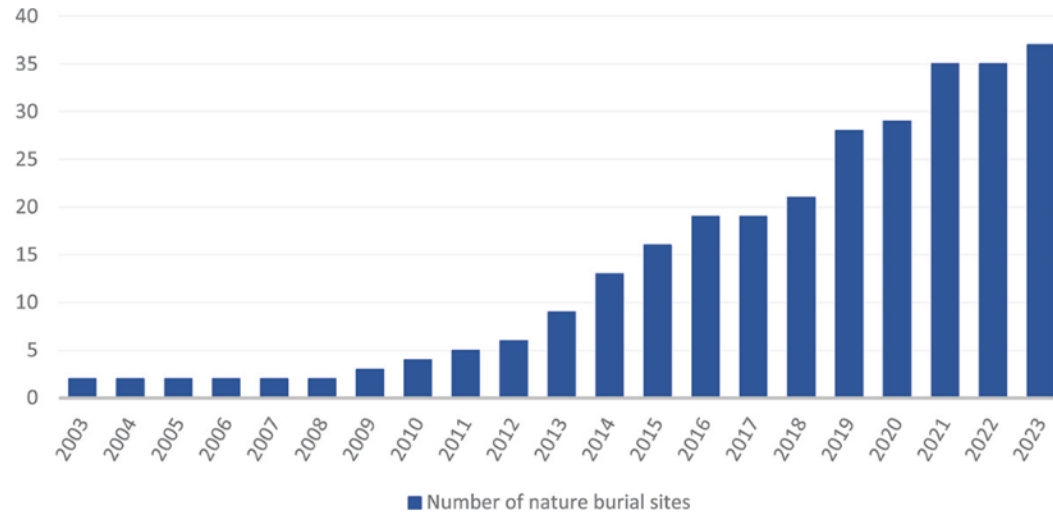

Data achter het onderzoek

- Interviews 35 nabestaanden en 13 graf reserveringen
- (Participerende) observatie 24 natuurbegraafplaatsen
- Systematisch in kaart brengen van 20 jaar natuurbegraven (archieven, online onderzoek, informatie van aanbieders, overheid)
- Pilot studie humaan composteren

Natuurbegraven in Nederland (2003-2023)

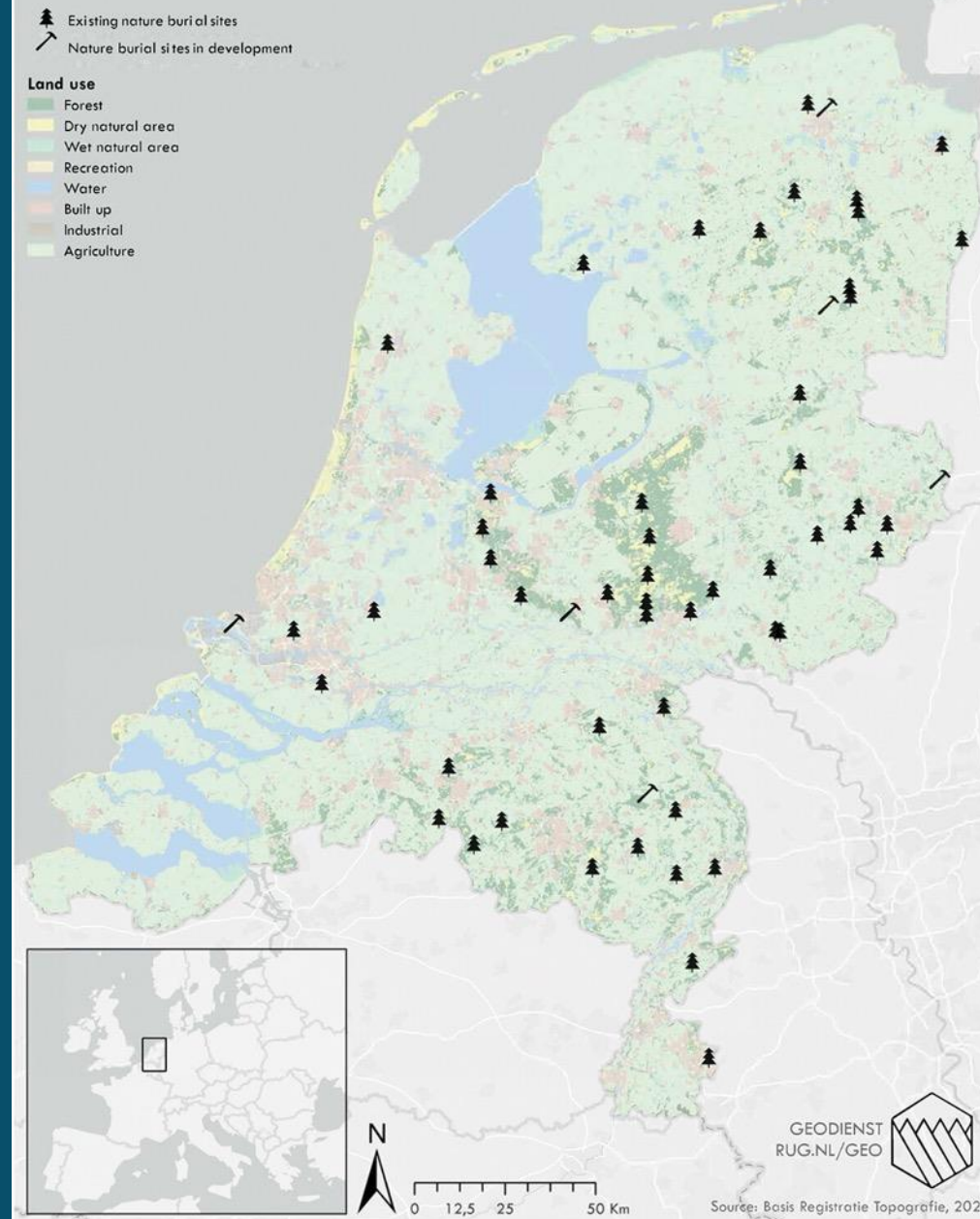
Figure 1. The development of nature burial sites in the Netherlands between 2003 and 2023.

Mathijssen, B. (2025). Mapping nature burial in the Netherlands (2003–2023). *Mortality*, 1–32.

What is the geographical distribution of existing and planned nature burial sites in the Netherlands?

Motieven Natuurbegraven (wetenschap)

- Liefde voor natuur
- Milieu activisme
- Keuzevrijheid
- Pragmatisch

(Clayden et al 2015; Nugteren 2019; Rumble & Davies 2012; Mathijssen & Venhorst 2019; Balonier2022)

NATURAL BURIAL

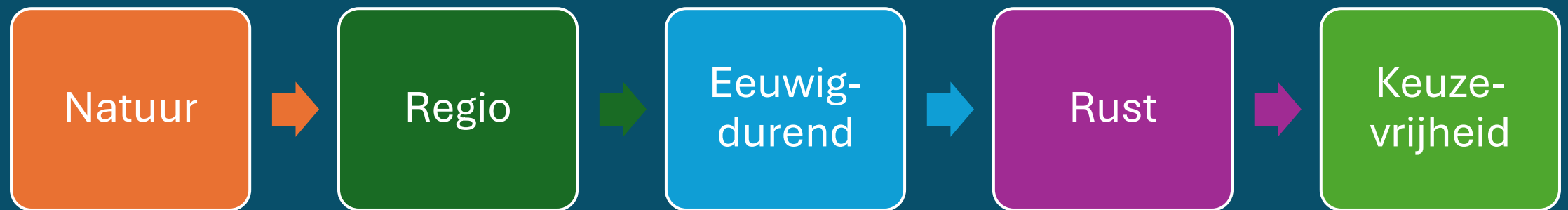
LANDSCAPE, PRACTICE AND EXPERIENCE

ANDY CLAYDEN, TRISH GREEN, JENNY HOCKEY AND MARK POWELL

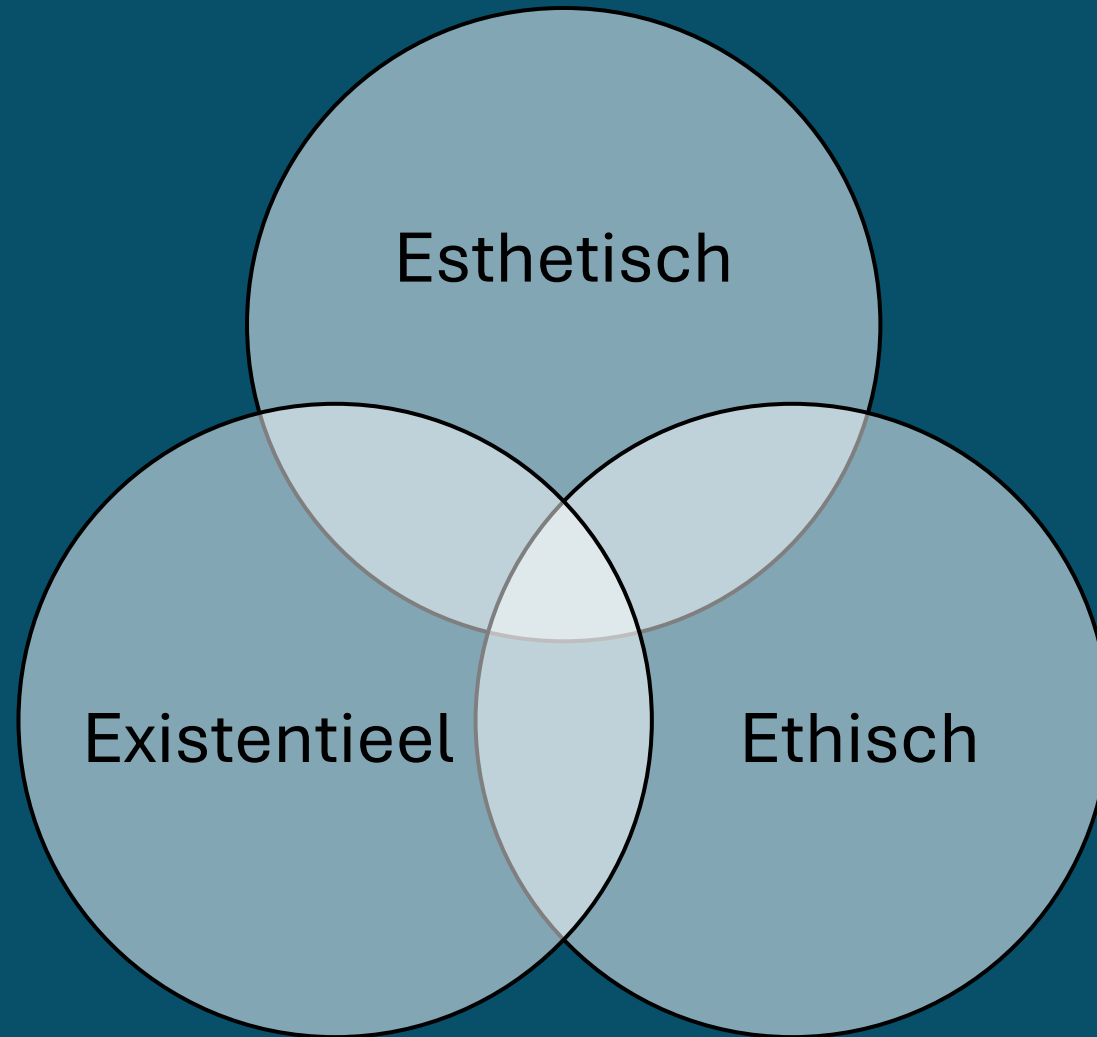
Motieven Natuurbegraven (aanbieders NL)

Mathijssen, B. (2025). Mapping nature burial in the Netherlands (2003–2023). *Mortality*, 1–32.

Welke motieven hebben mensen zelf?

Esthetiek: Zintuigelijke ervaring omgeving

Ja, wat vind ik daar mooi aan?
Gewoon echt het zijn in de natuur,
ik vind de drukte van de stad leuk,
maar... dan ben ik hier en dan
vind ik echt, de rust.

08 jan 2022

Stilte,
het mooiste
wat ik ooit
heb gehoord!

Bout en Ed

Esthetiek: Affectieve kwaliteiten omgeving

De natuur leeft verder. En de natuur verandert en wij veranderen natuurlijk ook hè, want ja we leven ook verder. Of: we mogen verder leven.

Maar op zo'n gemeente-begraafplaats, daar is alles zo doods, daar staat het stil, dat voel je gewoon.

Esthetiek: Affectieve kwaliteiten omgeving

Ik neem de beschutting, de veiligheid van het bos en hij [mijn man] de open ruimte.

Esthetiek: Vermijdings motivatie

Als ik in Doesburg op zo'n kerkhof loop, waar al die stenen staan en al die gegevens op je afkomen, dat wil ik eigenlijk niet. Ik vind dit heel rustig dat je daar verder niet mee geconfronteerd wordt. Je kan eens naar zo'n houten ding kijken van 'oh nou die ook'.

Individuele ethiek

Daarna vond de begrafenis plaats en vertrok iedereen. En ik trok mijn nette kleren uit, deed achterin de auto een spijkerbroek aan, en toen hebben we bij het graf een kleed neergelegd, koffie en thee gedronken en een broodje gegeten. Dat was precies goed voor ons.

Individuele ethiek

En ook dat gedoe met sprekers—van: ‘nou ja, drie minuten mag, maar niet vier.’ Wij hadden eigenlijk een hele middag, en dat vond ik echt heel fijn. Dat was ook een van de redenen waarom we voor deze plek kozen.

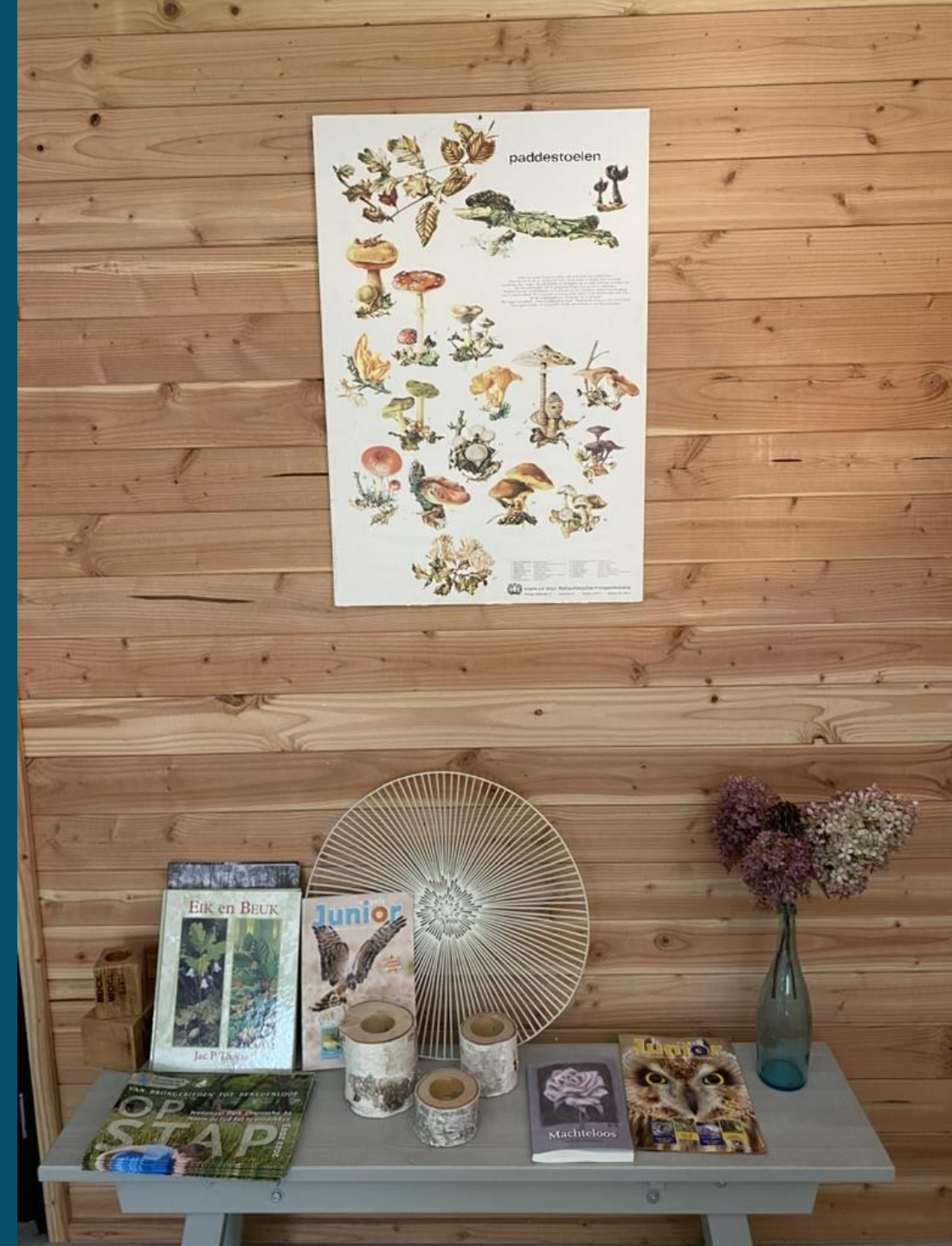
Interpersoonlijke ethiek

Paul wilde niet dat wij op de één of andere manier last hadden van een besluit dat hij nam. Hij wilde ons altijd ontlasten dus ik kan me voorstellen dat hij ook gedacht heeft 'ja als ik op een gewone begraafplaats, dan moeten zij dat graf onderhouden [...]

Ecologische ethiek

Voor hem voelde het mooi: ‘Ik geef mijn lichaam terug aan de natuur.’ En met dat eeuwigdurend grafrecht—je koopt in feite een stukje bos, en samen help je het te behouden. We hebben ook echt geprobeerd het zo natuurlijk mogelijk te houden. Een natuurlijke kist, natuurlijke materialen.

Existentieel: Verbinding plaats

In 2013 hoorden we dat hij ongeneeslijk ziek was. We gingen vroeger kamperen in Otterlo en bezochten vaak het park De Hoge Veluwe, dus dat leek ons een prachtige plek. Zo hebben we samen een plek uitgezocht voor ons beiden.

Existentieel: Verbinding in tijd

Ja, er waren wel dingen die me aanspraken. Je had die grafheuvels. Dat is op zich wel leuk want vroeger werden mensen ook zo begraven, want die heuvels liggen daar ook nog. Dus het pas ook wel heel goed in de lijn hoe het ooit was in de historie.

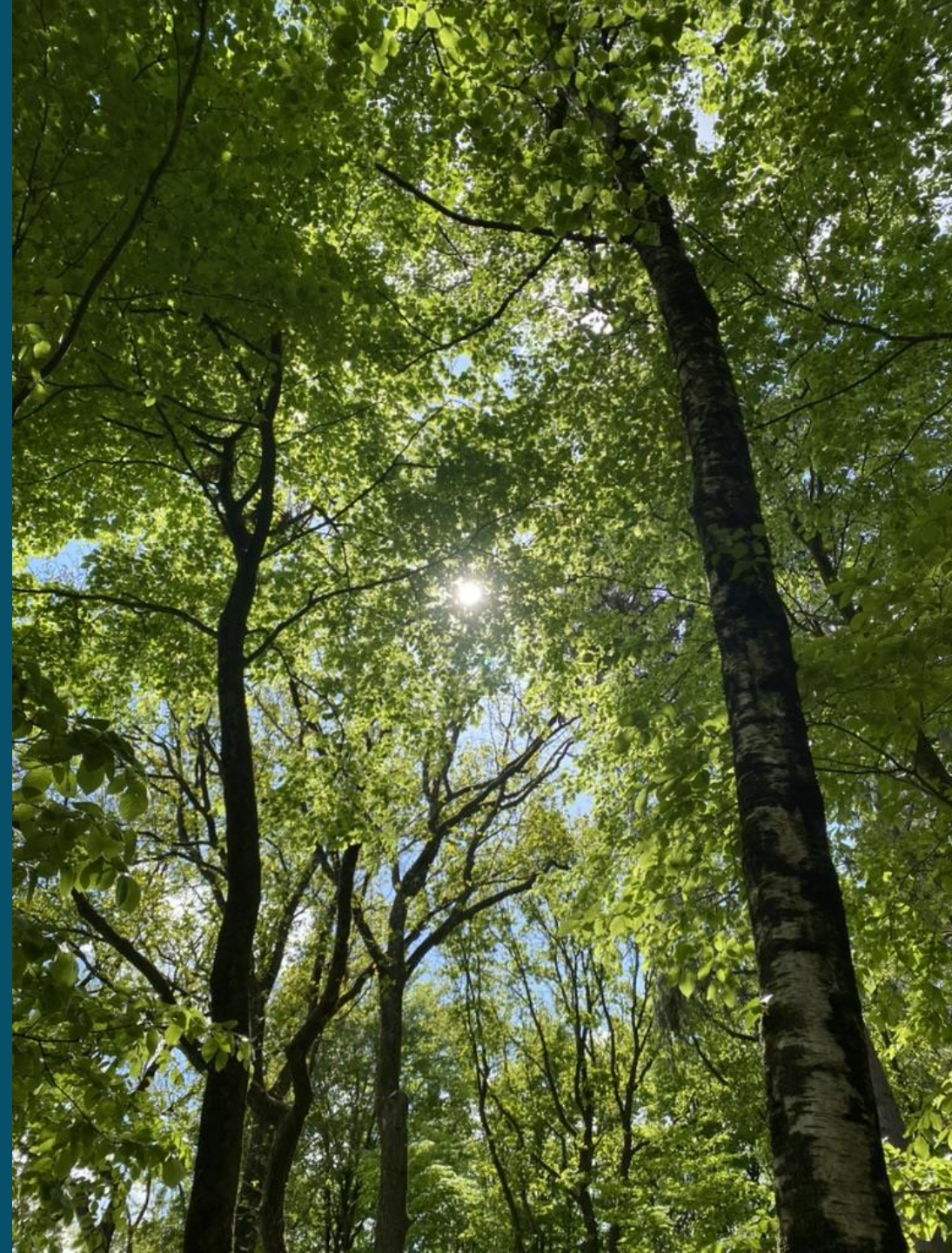
Existentieel: verbinding met persoon

Hij was echt zo'n buitenmens—eindeloos wandelen, kamperen. Een echte vrije geest, ja. Gewoon zijn wandelschoenen aantrekken en gaan, de natuur in. En hij was ook iemand die zich niet zoveel aantrok van de gebruikelijke manieren van doen.

Existentieel: verbinding geloof en spiritualiteit

Voor mij is de natuur de plek waar ik spiritualiteit het sterkst ervaar. Mijn verbondenheid met de natuur was een van de dingen die me door het verlies heen droegen, naast de steun die ik kreeg, kinderen, het maken van muziek. En ook kunst. Dat zijn dingen die mij inspireren en me helpen de dingen in een positiever licht te zien.

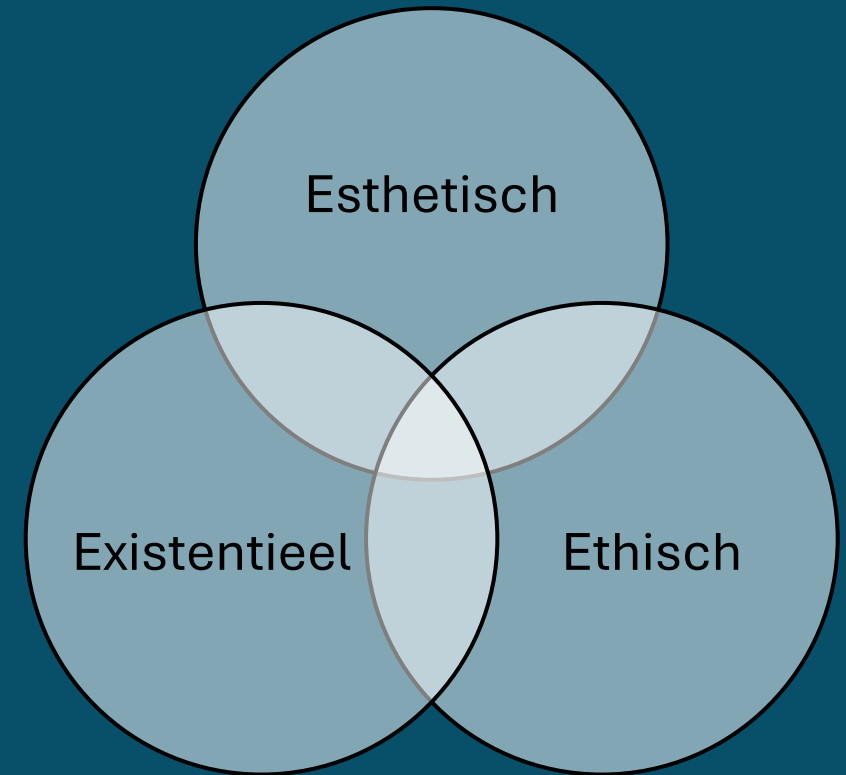
Existentieel: verbinding geloof en spiritualiteit

Kijk wij zijn christelijk, gelovig, en voor ons is begraven dat je een lichaam zaait. Dat is een Bijbels aspect. Dat je een lichaam zaait in de grond. We geloven in de wederopstanding dus dat de graven open gaan en de mensen weer tot leven komen zeg maar. En als je het opruimt, weg is het zaadje en weg is die symboliek.

Aandacht voor waarden achter uitvaartkeuzes

- Waarden beïnvloeden keuzes rond: levenseinde, begraven, cremieren, uitvaart...
- Keuzes die aansluiten bij kernwaarden → gevoel van goed afscheid nemen
- Aandacht voor waarden kan ervaringen van een 'slechte dood' verzachten

NEW PERSPECTIVES ON URBAN DEATHSCAPES

Continuity, Change, and Contestation

DE
POD
KIST

**Bedankt voor jullie
aandacht!**

brenda.mathijssen@rug.nl

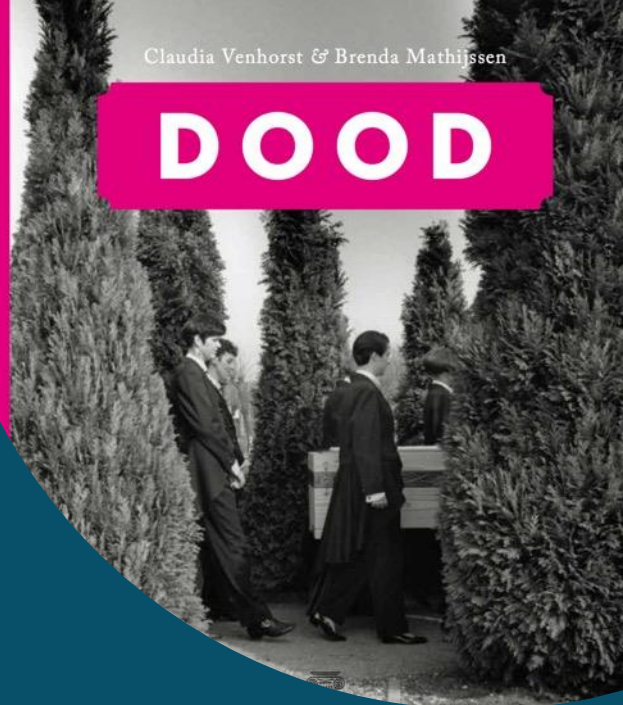
rijksuniversiteit
groningen

Claudia Venhorst & Brenda Mathijssen

DOOD

Venhorst & Mathijssen

DOOD

Netherlands > Documents >

Admissibility of new techniques of dealing with the dead